

Załącznik E

**do Raportu z wykonywania wyroków
Europejskiego Trybunału
Praw Człowieka
przez Polskę za 2018 r.**

Spis treści

I. Wykaz koniecznych zmian legislacyjnych dla wykonania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka – według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r.	3
II. Informacja w zakresie zmian w praktyce koniecznych dla wykonania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka	8
III. Informacja nt. źródeł naruszeń Konwencji stwierdzonych w wyrokach Trybunału, będących skutkiem obowiązywania nieodpowiadającego standardom Konwencji prawa, bądź wynikających z nieodpowiedniej praktyki – wyroki wydane w latach 2015-2018.....	8
IV. Wykaz spraw zawisłych w wykonywaniu przed Komitetem Ministrów RE według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r., wraz z informacją o przyczynie stwierdzonego naruszenia (tylko sprawy zakończone wyrokiem, bez ugód)	14

I. Wykaz koniecznych zmian legislacyjnych dla wykonania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka – według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r.

Lp.	Wyrok ETPCz lub standard ETPCz, dla wykonania którego nowelizacja ma znaczenie	Nazwa aktu prawnego
1.	<p><i>K.J. p. Polsce (skarga nr 30813/14, wyrok z dnia 01/03/2016)</i> <i>G.N. p. Polsce (skarga nr 2171/14, wyrok z dnia 19/07/2016)</i> <i>Oller Kamińska p. Polsce (skarga nr 28481/12, 18/01/2018)</i></p> <p>Brak efektywności postępowań w przedmiocie spowodowania niezwłocznego powrotu dzieci skarżących toczących się przed sądami krajowymi na podstawie Konwencji haskiej w sprawie cywilnoprawnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę (naruszenie art. 8 ust. 1 Konwencji).</p>	<p><i>Ustawa z dnia 26 stycznia 2018 r. o wykonywaniu niektórych czynności organu centralnego w sprawach rodzinnych z zakresu obrotu prawnego na podstawie prawa Unii Europejskiej i umów międzynarodowych (Dz. U. z 2018 r., poz. 416)</i></p> <p>– Ustawa została przyjęta</p> <p>Celem ustawy jest określenie zasad i trybu postępowania polskiego organu centralnego, polskich sądów oraz innych polskich organów w sprawach objętych Europejską konwencją o uznawaniu i wykonywaniu orzeczeń dotyczących pieczy nad dzieckiem oraz o przywracaniu pieczy nad dzieckiem, sporządzoną w Luksemburgu dnia 20 maja 1980 r., Konwencją dotyczącą cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę, sporządzoną w Hadze dnia 25 października 1980 r., Konwencją o jurysdykcji, prawie właściwym, uznawaniu, wykonywaniu i współpracy w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej oraz środków ochrony dzieci, sporządzoną w Hadze dnia 19 października 1996 roku i rozporządzeniem Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczącym jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylającym rozporządzenie (WE) nr 1347/2000. Ustawa stanowi, że polskim organem centralnym, wyznaczonym na potrzeby wymienionych w art. 1 konwencji i rozporządzenia, będzie Minister Sprawiedliwości. Zadaniem organu centralnego ma być przyjęcie wniosku i szybkie nadanie mu biegu lub wezwanie wnioskodawców do dokonania określonych czynności, umożliwiających nadanie mu biegu, jeżeli wniosek zawiera braki formalne. Istotną rolą organu centralnego ma być również monitoring przebiegu postępowania w sprawach oraz informowanie wnioskodawców mieszkających za granicą o stanie ich spraw.</p> <p>W konsekwencji uregulowania uprawnień organu centralnego wprowadzone zostały zmiany m.in. w Kodeksie postępowania cywilnego, które mają służyć</p>

		<p>szybkemu rozpoznaniu spraw o odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką, toczących się na postawie Konwencji haskiej. W pierwszej instancji sprawy te będą rozpoznawane przez sądy okręgowe, mające siedzibę w miejscowości stanowiącej siedzibę sądu apelacyjnego. Apelacje od postanowień sądów okręgowych w tym zakresie rozpoznaje Sąd Apelacyjny w Warszawie. Ponadto o ww. sprawy rozszerzono katalog spraw, od których przysługuje skarga kasacyjna, wprowadzono przymus adwokacko-radcowski oraz sześciotygodniowy termin, w jakim sądy rozstrzygną sprawę.</p>
2.	<p>Grupa spraw Beller p. Polsce (skarga nr 51837/99, wyrok z dnia 01/02/2005)</p> <p>Przewlekłość postępowań administracyjnych i sądowno-administracyjnych (naruszenie art. 6 ust. 1 Konwencji).</p>	<p>Ustawa z dnia 7 kwietnia 2017 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania administracyjnego i niektórych innych ustaw (Dz. U z 2017 r., poz. 935)</p> <p>Ustawa z dnia 6 marca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo przedsiębiorców oraz inne ustawy dotyczące działalności gospodarczej (Dz. U. z 2018 r., poz. 650)</p> <p>– Ustawy zostały przyjęte</p> <p>Zmiany wprowadzone ustawą z dnia 7 kwietnia 2017 r. objęły przede wszystkim zasady ogólne postępowania administracyjnego, regulację dotyczącą środków przeciwdziałania bezczynności organu, postępowanie wyjaśniające (w obu instancjach), a także szereg wybranych przepisów dotyczących terminów, doręczeń, decyzji i odwołań w postępowaniu administracyjnym. Ustawa ta wprowadziła również szereg nowych rozwiązań i instytucji: mediacja, milczące załatwienie sprawy, zrzeczenie się odwołania, postępowanie uproszczone, administracyjne kary pieniężne, europejska współpraca administracyjna. Powyższa nowelizacja k.p.a. zakładała trzy kluczowe cele: a) przyspieszenie postępowań administracyjnych, b) wprowadzenie ram dla bardziej partnerskich relacji między administracją obywatelami oraz c) zapewnienie adekwatności administracyjnych kar pieniężnych do przypadków naruszenia prawa.</p> <p>Ustawą z dnia 6 marca 2018 r. w k.p.a zostały wprowadzone dwie zmiany związane z zasadami ogólnymi postępowania administracyjnego:</p> <p>1). pierwsza dotyczyła zasady pisemności wyrażonej w art. 14 k.p.a. – zmieniono brzmienie art. 14 § 2 k.p.a., wprowadzana zmiana powinna zwiększyć liczbę „odformalizowanych” sposobów załatwiania spraw. prowadząc do ograniczenia nadmiernego formalizmu postępowań, przyspieszenia procedowania spraw oraz maksymalnego obciążenia polskich obywateli, na co</p>

		<p>wpływ ma rozwój nowych technologii, w tym technik komunikowania się na odległość.</p> <p>2). druga zmiana polegała na dodaniu do katalogu zasad ogólnych postępowania administracyjnego nowego przepisu art. 14a k.p.a., zgodnie z którym organy administracji publicznej umożliwiają stronom ocenę działania urzędów kierowanych przez te organy, w tym pracowników tych urzędów.</p>
3.	<p>Potomski i Potomska p. Polsce (skarga nr 33949/05, wyrok z dnia 29/03/2011)</p> <p>Brak możliwości uzyskania przez skarżących wywłaszczenia za adekwatnym odszkodowaniem należącej do nich nieruchomości, na której znajduje się cmentarz żydowski wpisany na listę zabytków, co uniemożliwiło skarżącym korzystanie z niej (naruszenie art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji).</p>	<p>Zmiana ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami</p> <p>– Prace w toku na poziomie rządowym (kompleksowa reforma systemu ochrony zabytków)</p> <p>W celu wykonania ww. wyroku Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego przygotowało dwa projekty nowelizacji <i>Ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami</i>.</p> <p>Pierwszy z nich, tzw. mała nowelizacja, został zrealizowany poprzez przyjęcie w dniu 22 czerwca 2017 r. <i>Ustawy o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz niektórych innych ustaw</i> (Dz. U. z 2017 r., poz. 1595). Nowelizacja ta wprowadziła nowy zapis do <i>Ustawy o gospodarce nieruchomościami</i> (art. 13 ust. 5), ustanawiający wymóg uzyskania zgody wojewódzkiego konserwatora zabytków na rozporządzenie nieruchomością, na której znajduje się zabytkowy cmentarz. Zmiana ta ma na celu wyeliminowanie w przyszłości stanów faktycznych analogicznych do tego, który zaistniał w sprawie <i>Potomski i Potomska</i>.</p> <p>Natomiast w zakresie tzw. dużej nowelizacji, mającej na celu kompleksową reformę systemu ochrony zabytków, efektem prac resortowego zespołu powołanego w MKiDN jest przygotowanie rozwiązań prawnych normujących całokształt zagadnień związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego. Rozwiązania będą przedstawione Generalnemu Konserwatorowi Zabytków oraz Ministrowi KiDN celem wskazania rozwiązania przeznaczonego do realizacji.</p>
4.	<p>Grabowski p. Polsce (skarga nr 57722/12, wyrok z dnia 30/06/2015)</p> <p>Pozbawienie wolności osoby nieletniej w ramach postępowania poprawczego bez właściwego postanowienia sądu oraz bez dokładnego wyjaśnienia podstawy prawnej dalszego pozbawienia wolności skarżącego w schronisku dla nieletnich (naruszenie art. 5 ust.</p>	<p>Zmiana ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich</p> <p>– Prace w toku na poziomie rządowym (kompleksowa regulacja)</p> <p>– Prace w toku w Senacie RP (nowelizacja w zakresie niezbędnym do wykonania wyroku)</p> <p>Prace nad zmianami w przepisach o postępowaniu w sprawach nieletnich trwają równoległe na poziomie rządowym (w Ministerstwie Sprawiedliwości), gdzie</p>

	<p>1 oraz 5 ust. 4 Konwencji).</p>	<p>przygotowana została kompleksowa regulacja (oczekująca na wpisanie do wykazu prac legislacyjnych rządu), zawierająca także zmiany mające na celu wykonanie wyroku w sprawie Grabowski p. Polsce, jak i w Senacie RP (podjęte w wyniku petycji Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka w sprawie inicjatywy ustawodawczej), zakładające nowelizację jedynie w zakresie niezbędnym do wykonania ww. wyroku.</p> <p>Rządowy projekt ustawy zakłada m.in.:</p> <p>regulacje dotyczące umieszczenia i przedłużenia pobytu nieletniego w schronisku dla nieletnich. Osadzenie nieletniego w schronisku następować będzie w drodze sądowego postanowienia z uzasadnieniem. Takie postanowienie określać będzie również okres pobytu nieletniego w schronisku, który nie może być dłuższy niż trzy miesiące. Przedłużenie pobytu nieletniego w schronisku będzie mogło nastąpić tylko na oznaczony okres, nie dłuższy niż trzy miesiące. Łączny okres pobytu nieletniego w schronisku dla nieletnich, do prawomocnego zakończenia postępowania rozpoznawczego, nie przekroczy jednego roku. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, sąd okręgowy, w okręgu którego toczy się postępowanie w sprawie nieletniego, będzie mógł przedłużyć pobyt nieletniego w schronisku ponad rok, na czas oznaczony, każdorazowo nie dłuższy niż trzy miesiące. Ponadto projekt przewiduje możliwość wniesienia zażalenia na postanowienie o umieszczeniu nieletniego w schronisku dla nieletnich oraz o przedłużeniu jego/jej pobytu w schronisku. Takie zażalenie ma zostać rozpoznane niezwłocznie. Projekt senacki zakłada zmianę art. 27 i 29 ustawy poprzez wskazanie, że o przedłużeniu pobytu nieletniego w schronisku na okres dłuższy niż 3 miesiące sąd orzeka na posiedzeniu, określając czas stosowania tego środka. Ponadto na takie postanowienie będzie przysługiwało zażalenie</p>
5.	<p><i>Tysiąc p. Polsce (skarga nr 5410/03, wyrok z dnia 20/03/2007)</i> Nieskuteczność władz krajowych w wypełnieniu zobowiązania do poszanowania życia prywatnego skarżącej, poprzez brak w 2000 r. ram proceduralnych gwarantujących dostęp do świadczeń medycznych przewidzianych przez prawo (naruszenie art. 8 Konwencji).</p> <p><i>R.R. p. Polsce (skarga nr 27617/04, wyrok z dnia 26/05/2011)</i> Brak dostępu w odpowiednim czasie do badań prenatalnych (naruszenie</p>	<p><i>Zmiana ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta</i></p> <p>– Brak nowych projektów nowelizacyjnych</p> <p>Obecnie nie są prowadzone dalsze prace w zakresie dalszego procedowania nowelizacji Ustawy o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta.</p>

	art. 3 Konwencji).	
6.	<p><i>Solska i Rybicka p. Polsce (skargi nr 30491/17 i 31083/17, wyrok z dnia 20/09/2018)</i></p> <p>Bezskuteczny sprzeciw dwóch żon ofiar, które zginęły w katastrofie samolotu Polskich Sił Powietrznych w Smoleńsku w 2010 r., przeciwko ekshumacji szczątków ich mężów w postępowaniu krajowym (naruszenie art. 8 Konwencji)</p> <p>Trybunał zauważył, że w polskim prawie brak jest mechanizmu, który pozwalałby na odpowiednie wyważenie sprzecznych interesów – obowiązku przeprowadzenia skutecznego śledztwa w ważnej sprawie państwowej oraz woli skarżących, aby ciała ich bliskich były traktowane z szacunkiem. Trybunał zauważył, że skarżące nie miały do dyspozycji żadnego środka zaskarżenia przeciwko decyzji prokuratury, a sama decyzja zarządzająca ekshumacje nie zawierała rozważań dotyczących możliwości zebrania materiału dowodowego przy użyciu mniej drastycznych środków i nie badała implikacji dla skarżących ani też nie brała pod uwagę ich opinii.</p>	<p>Z uwagi na fakt, że źródłem naruszenia stwierdzonego przez Trybunał była luka w prawie, które nie przewiduje możliwości wniesienia zażalenia na decyzję prokuratora o przeprowadzeniu ekshumacji, wydanej na podstawie art. 210 k.p.k., zasadnym wydaje się rozważenie zmiany legislacyjnej w tym zakresie.</p>
7.	<p><i>Mariusz Lewandowski p. Polsce (skarga nr 66484/09, wyrok z dnia 03/07/2012)</i></p> <p><i>Słomka p. Polsce (skarga nr 68924/12, wyrok z dnia 06/12/2018)</i></p> <p>Nałożenie na skarżących kary porządkowej za obrazę sądu w postaci umieszczenia w celi izolacyjnej na maksymalny okres 28 dni (<i>Mariusz Lewandowski</i>) lub pozbawienia wolności na maksymalny okres 14 dni (<i>Słomka</i>) przez ten sam skład orzekający, który był przedmiotem krytyki, bez możliwości przedstawienia przez skarżących swoich argumentów przed wykonaniem orzeczonej kary (naruszenie art. 6 ust. 1 Konwencji).</p>	<p>Wydaje się, że istnieje zasadność wprowadzenia regulacji zakładającej, że kwestię nałożenia kary porządkowej za obrazę sądu powinien rozstrzygać inny skład sędziowski niż ten, który był przedmiotem krytyki. Ewentualnie można rozważyć wprowadzenie automatycznego skutku zawieszającego zażalenia na postanowienie o nałożeniu kary porządkowej.</p>

II. Informacja w zakresie zmian w praktyce koniecznych dla wykonania wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

Lp.	Wyrok ETPCz lub standard ETPCz, dla wykonania którego nowelizacja ma znaczenie	Sfera wymagająca zmiany praktyki
1.	<p>Grupa spraw Bąk p. Polsce (skarga nr 7870/04, wyrok z dnia 16/01/2007), Majewski p. Polsce (skarga nr 52690/99, wyrok z dnia 11/10/2005), Rutkowski i inni p. Polsce (skarga nr 72287/10, wyrok pilotażowy z dnia 07/07/2015)</p> <p>Przewlekłość postępowań karnych i cywilnych oraz brak skutecznego środka odwoławczego (naruszenie art. 6 ust. 1 Konwencji oraz art. 13 Konwencji).</p>	<p>Procedowanie przez sądy skarg na przewlekłość postępowania składanych na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 roku o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora oraz postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki.</p> <p>Organizacja pracy sędziów (odpowiednia częstotliwość i regularność w wyznaczaniu rozpraw, dyscyplinowanie stron, uczestników postępowania i biegłych, etc.)</p>

III. Informacja nt. źródeł naruszeń Konwencji stwierdzonych w wyrokach Trybunału, będących skutkiem obowiązywania nieodpowiadającego standardom Konwencji prawa, bądź wynikających z nieodpowiedniej praktyki – wyroki wydane w latach 2015-2018

Poniższa informacja obejmuje jedynie te wyroki wydane przez Trybunał w latach 2015-2018 w sprawach polskich, w których stwierdzone zostało przynajmniej jedno naruszenie przepisów Konwencji, i które nie zostały wykonane przed dniem 1 stycznia 2018 r. (jeśli wyrok został wykonany w trakcie 2018 r., został ujęty w poniższym wykazie wraz z adnotacją o jego wykonaniu).

1. W 2015 r. Trybunał wydał w sprawach polskich 29 wyroków, w tym 8 wyroków stwierdzających naruszenie Konwencji z następujących powodów:

PRAWO i PRAKTYKA

- 1) **Grabowski p. Polsce, skarga nr 57722/12, wyrok z dnia 30.06.2015 r.** - naruszenie art. 5 ust. 1d oraz art. 5 ust. 4 Konwencji z uwagi na pozbawienie wolności osoby nieletniej w ramach postępowania poprawczego bez właściwego postanowienia sądu - konieczność doprecyzowania przepisów *ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich*, konieczność dostosowania praktyki sądów do standardów wynikających z Konwencji i orzecznictwa ETPCz.
- 2) **Rutkowski p. Polsce (wyrok pilotażowy), skarga nr 72287/10, wyrok z dnia 07.07.2015 r.** - naruszenie art. 6 ust. 1 oraz art. 13 w zw. z art. 6 Konwencji z uwagi na przewlekłość postępowania cywilnego lub karnego oraz brak skutecznego środka w tym zakresie - przeprowadzona została zmiana prawa, aktualnie zachodzi konieczność dostosowania

praktyki stosowania przepisów regulujących funkcjonowanie skargi na przewlekłość postępowania do standardów wynikających z Konwencji i orzecznictwa ETPCz).

- 3) **Szafrański p. Polsce, skarga nr 17249/12, wyrok z dnia 15.12.2015 r.** - naruszenie art. 8 Konwencji z uwagi na nieodpowiednie warunki sanitarne w zakładach karnych - konieczność podniesienia standardów w zakresie warunków bytowych w jednostkach penitencjarnych, szczególnie w zakresie poszanowania prywatności osadzonych, zarówno poprzez zmianę prawa, jak i praktyki jego stosowania.

PRAKTYKA

- 4) **Maciejewski p. Polsce, skarga nr 34447/05, wyrok z dnia 13.01.2015 r.** - naruszenie art. 10 Konwencji z uwagi na ingerencję w wolność wyrażania opinii - konieczność dostosowania praktyki do standardów wynikających z Konwencji i orzecznictwa ETPCz.
- 5) **M.C. p. Polsce, skarga nr 23692/09, wyrok z dnia 03.03.2015 r.** - niezapobieżenie naruszeniu art. 3 Konwencji w aspekcie materialnym oraz niepodjęcie wszelkich niezbędnych kroków przez władze krajowe w celu wyjaśnienia okoliczności sprawy i pociągnięcia winnych do odpowiedzialności – aspekt proceduralny naruszenia art. 3 Konwencji.
- 6) **Milka p. Polsce, skarga nr 14322/12, wyrok z dnia 15.09.2015 r.** - naruszenie art. 8 Konwencji z uwagi na przeprowadzanie kontroli osobistych skarżącego w zakładzie karnym - konieczność zmiany praktyki służby więziennej w zakresie kontroli osobistych osadzonych.
- 7) **Żuk p. Polsce, skarga nr 48286/11, wyrok z dnia 06.10.2015 r. (słuszne zadośćuczynienie)** - naruszenie art. 6 ust. 1 Konwencji oraz art. 1 Prot. 1 do Konwencji z uwagi na długotrwałe niewykonywanie decyzji administracyjnej - przyznanie słusznego zadośćuczynienia.
- 8) **Stasik p. Polsce, skarga nr 21823/12, wyrok z dnia 06.10.2015 r.** – naruszenie art. 8 oraz art. 6 ust. 1 Konwencji z uwagi na brak adekwatnych i skutecznych starań na rzecz wyegzekwowania postanowienia o kontaktach z dzieckiem.

2. W 2016 r. Trybunał wydał w sprawach polskich 26 wyroków, w tym 8 wyroków stwierdzających naruszenie Konwencji z następujących powodów:

PRAWO i PRAKTYKA

- 1) **Siemaszko i Olszyński p. Polsce, skarga nr 60975/08 i 35410/09, wyrok z dnia 13.09.2016 r.** - naruszenie art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji z powodu uniemożliwienia skarżącym, którzy byli osadzeni i pracowali, swobodnego dysponowania swoim wynagrodzeniem - prawo zostało już zmienione, konieczność dostosowania praktyki do standardów wynikających z Konwencji i orzecznictwa ETPCz.

PRAKTYKA

- 2) **Pugżlys p. Polsce, skarga nr 446/10, wyrok z dnia 14.06.2016 r.** - naruszenie art. 3 Konwencji z uwagi na stosowanie reżimu tzw. osadzonego „niebezpiecznego” wobec skarżącego oraz umieszczenie go w metalowej klatce podczas postępowania - przepisy

regulujące stosowanie reżimu tzw. osadzonych niebezpiecznych zostały już zmienione, aktualnie powinna być wdrażana właściwa praktyka ich stosowania zgodna ze standardami Konwencji i orzecznictwa ETPCz.

- 3) **Klibisz p. Polsce, skarga nr 2235/02, wyrok z dnia 04.10.2016 r.** - jw.
 - 4) **K.J. p. Polsce, skarga nr 30813/14, wyrok z dnia 01.03.2016 r.** - naruszenie art. 8 Konwencji z powodu niewłaściwego zastosowania *Konwencji Haskiej o cywilnych aspektach uprowadzenia dziecka za granicę*.
 - 5) **G.N. p. Polsce, skarga nr 2171/14, wyrok z dnia 19.07.2016 r.** - jw.
 - 6) **Janusz Wojciechowski p. Polsce, skarga nr 54511/11, wyrok z dnia 28.06.2016 r.** - naruszenie art. 3 Konwencji z powodu niewłaściwych warunków bytowych w jednostce penitencjarnej, zwłaszcza przeludnienia - konieczne jest właściwe stosowanie przepisów krajowych zgodne ze standardami Konwencji i orzecznictwa ETPCz - **wyrok został uznany za wykonany w 2018 r.**
 - 7) **Koniuszewski p. Polsce, skarga nr 619/12, wyrok z dnia 14.06.2016 r.** - naruszenie art. 10 Konwencji z uwagi na ingerencję w wolność wyrażania opinii - konieczność dostosowania praktyki do standardów wynikających z Konwencji i orzecznictwa ETPCz.
 - 8) **Malec p. Polsce, skarga nr 28623/12, wyrok z dnia 28.06.2016 r.** - naruszenie art. 8 Konwencji z powodu nadmiernego czasu trwania postępowań ws. wyegzekwowania kontaktów skarżącego z dzieckiem - konieczność prawidłowego stosowania przepisów.
3. W 2017 r. Trybunał wydał w sprawach polskich 20 wyroków, w tym 14 wyroków stwierdzających naruszenie Konwencji z następujących powodów:

PRAWO i PRAKTYKA

- 1) **Stowarzyszenie Wietnamczyków w Polsce „Solidarność i Przyjaźń” p. Polsce, skarga nr 7389/09, wyrok z dnia 02.05.2017 r.** - naruszenie art. 11 i art. 13 Konwencji z uwagi na nieskuteczność środka odwoławczego od zakazu przeprowadzenia demonstracji - po zmianie *Prawa o zgromadzeniach* w 2015 r. w kontekście wykonywania wyroku *Bączkowski p. Polsce* konieczność jego stosowania ze standardami Konwencji i orzecznictwa ETPCz - **wyrok został uznany za wykonany w 2018 r.**
- 2) **Bujak p. Polsce, skarga nr 686/12, wyrok z dnia 21.03.2017 r.** - naruszenie art. 3 Konwencji ze względu na brak adekwatnej opieki medycznej w więzieniu wobec skarżącego, osoby z niepełnosprawnością - po zmianie prawa w kontekście wykonywania grupy *Kaprykowski p. Polsce* konieczność jego stosowania ze standardami Konwencji i orzecznictwa ETPCz - **wyrok został uznany za wykonany w 2018 r.**
- 3) **Porowski p. Polsce, skarga nr 34458/03, wyrok z dnia 21.03.2017 r.** - naruszenie art. 5 par. 3 oraz art. 8 konwencji z uwagi bezprawność i przewlekłość tymczasowego aresztowania - po zmianach prawa w kontekście wykonywania grupy wyroków *Trzaska p. Polsce*, konieczność jego stosowania ze standardami Konwencji i orzecznictwa ETPCz - **wyrok został uznany za wykonany w 2018 r.**

PRAKTYKA

- 4) **Korzeniak p. Polsce, skarga nr 56134/08, wyrok z dnia 10.01.2017 r.** - naruszenie art. 6 ust. 1 Konwencji z uwagi na brak bezstronności Sądu Najwyższego - konieczność zmiany

praktyki stosowania przepisów dotyczących wyłączenia sędziego z mocy ustawy na podstawie art. 48 ust. 5 Kodeksu postępowania cywilnego.

- 5) **Kacper Nowakowski p. Polsce, skarga nr 32407/13, wyrok z dnia 10.01.2017 r.** - naruszenie art. 8 Konwencji z powodu niedostatecznego zbadania dostępnych sposobów ułatwienia poszerzenia zakresu kontaktów skarżącego, osoby głuchoniemej, z dzieckiem - konieczność prawidłowego i pełnego stosowania przepisów.
- 6) **Zybertowicz p. Polsce, skarga nr 59138/10, wyrok z dnia 17.01.2017 r.** – naruszenie art. 10 Konwencji z uwagi na ingerencję w wolność wyrażania opinii - konieczność dostosowania praktyki do standardów wynikających z Konwencji i orzecznictwa ETPCz - **wyrok został uznany za wykonany w 2018 r.**
- 7) **Michał Korgul p. Polsce, skarga nr 36140/11, wyrok z dnia 21.03.2017 r.** – naruszenie art. 3 Konwencji z uwagi na prawie dwuletnie stosowanie reżimu tzw. osadzonego „niebezpiecznego” wobec skarżącego - przepisy regulujące stosowanie reżimu tzw. osadzonych „niebezpiecznych” zostały już zmienione, aktualnie powinna być wdrażana właściwa praktyka ich stosowania zgodna ze standardami Konwencji i orzecznictwa ETPCz - **wyrok został uznany za wykonany w 2018 r.**
- 8) **Dejnek p. Polsce, skarga nr 9635/13, wyrok z dnia 01.06.2017 r.** - naruszenie art. 8 Konwencji z uwagi na przeprowadzanie kontroli osobistych skarżącego w zakładzie karnym - konieczność zmiany praktyki służby więziennej w zakresie kontroli osobistych osadzonych.
- 9) **Kość p. Polsce, skarga nr 34598/12, wyrok z dnia 01.06.2017 r.** - naruszenie art. 10 Konwencji z uwagi na ingerencję w wolność wyrażania opinii - konieczność dostosowania praktyki do standardów wynikających z Konwencji i orzecznictwa ETPCz - **wyrok został uznany za wykonany w 2018 r.**
- 10) **Kącki p. Polsce, skarga nr 10947/11, wyrok z dnia 04.07.2017 r.** - jw.
- 11) **Chojnacki p. Polsce, skarga nr 62076/11, wyrok z dnia 20.07.2017 r.** - naruszenie art. 5 ust. 3 Konwencji z uwagi na przewlekłość tymczasowego aresztowania - w tym zakresie dokonano zmian w prawie i konieczne jest jego prawidłowe stosowanie w praktyce, a także naruszenia art. 6 ust. 2 Konwencji z uwagi na sformułowania użyte w uzasadnieniu postanowienia sądu dot. przedłużenia stosowania tymczasowego aresztowania - konieczność stosowania przepisów krajowych zgodnie ze standardami Konwencji i orzecznictwa ETPCz - **wyrok został uznany za wykonany w 2018 r.**
- 12) **Budnik p. Polsce, skarga nr 61928/13, wyrok z dnia 07.09.2017 r.** - naruszenie art. 3 Konwencji z powodu niewłaściwych warunków bytowych w jednostce penitencjarnej, zwłaszcza przeludnienia i nieodpowiednich warunków sanitarnych - konieczność stosowania przepisów krajowych zgodnie ze standardami Konwencji i orzecznictwa ETPCz - **wyrok został uznany za wykonany w 2018 r.**
- 13) **Artur Pawlak p. Polsce, skarga nr 41436/11, wyrok z dnia 05.10.2017 r.** - naruszenie art. 3 Konwencji z uwagi na stosowanie reżimu tzw. osadzonego „niebezpiecznego” wobec skarżącego - przepisy regulujące stosowanie reżimu tzw. osadzonych „niebezpiecznych” zostały już zmienione, aktualnie powinna być wdrażana właściwa praktyka ich stosowania zgodna ze standardami Konwencji i orzecznictwa ETPCz - **wyrok został uznany za wykonany w 2018 r.**
- 14) **Nawrot p. Polsce, skarga nr 77850/12, wyrok z dnia 19.10.2017 r.** - naruszenie art. 5 ust. 1 Konwencji w związku z bezprawnym pozbawieniem wolności skarżącego w zakładzie psychiatrycznym w okresie od 2012 r., kiedy to biegli stwierdzili jego poczytalność w wyniku poprawy stanu zdrowia, do 2014 r., kiedy został przeniesiony do

zakładu karnego - konieczność prawidłowego i sprawnego stosowania przepisów krajowych zgodnie ze standardami Konwencji i orzecznictwa ETPCz - **wyrok został uznany za wykonany w 2018 r.**

4. W 2018 r. Trybunał wydał w sprawach polskich 21 wyroków, w tym 20 wyroków stwierdzających naruszenie Konwencji z następujących powodów:

PRAWO i PRAKTYKA

- 1) **Solska i Rybicka p. Polsce, skargi nr 30491/17 i 31083/17, wyrok z dnia 20 września 2018 r.** - naruszenie art. 8 Konwencji w postaci niezgodnej z prawem ingerencji w życie prywatne i rodzinne skarżących z uwagi na brak umocowanych prawnie gwarancji przeciwko arbitralności decyzji prokuratury w przedmiocie ekshumacji ciał mężów skarżących, mimo ich sprzeciwu; brak środka zaskarżenia przeciwko decyzji prokuratury.
- 2) **Słomka p. Polsce, skarga nr 68924/12, wyrok z dnia 6 grudnia 2018 r.** - naruszenie art. 6 ust. 1 Konwencji oraz art. 10 Konwencji z uwagi na nałożenie na skarżącego kary porządkowej za obrazę sądu w postaci 14 dni pozbawienia wolności przez ten sam skład orzekający, który był przedmiotem krytyki i bez możliwości przedstawienia przez skarżącego swoich argumentów oraz ze względu na nieuzasadnione w demokratycznym społeczeństwie ograniczenie swobody wypowiedzi.

PRAKTYKA

- 3) **Małek p. Polsce, skarga nr 9919/11, wyrok z dnia 11 stycznia 2018 r.** - naruszenie art. 6 ust. 2 Konwencji z powodu sformułowania użytego przez sąd w uzasadnieniu postanowienia odrzucającego zażalenie skarżącego na przedłużenie zastosowania wobec niego tymczasowego aresztowania, konieczne jest właściwe stosowanie przepisów krajowych zgodnie ze standardami Konwencji i orzecznictwa ETPCz.
- 4) **Oller Kamińska p. Polsce, skarga nr 28481/12, wyrok z dnia 18 stycznia 2018 r.** - naruszenie art. 8 Konwencji z powodu niewłaściwego zastosowania *Konwencji Haskiej o cywilnych aspektach uprowadzenia dziecka za granicę*, po zmianach prawa - *ustawa z dnia 26 stycznia 2018 r. o wykonywaniu niektórych czynności organu centralnego w sprawach rodzinnych z zakresu obrotu prawnego na podstawie prawa Unii Europejskiej i umów międzynarodowych*; konieczność jego stosowania zgodnie ze standardami Konwencji i orzecznictwa ETPCz.
- 5) **Kuchta p. Polsce, skarga 58683/08, wyrok z dnia 23 stycznia 2018 r.** - naruszenie art. 6 ust. 1 i ust. 3 lit. d Konwencji z powodu braku możliwości przesłuchania przez skarżącego świadka, którego zeznania były podstawą dla skazania skarżącego.
- 6) **Kościół Chrześcijan Baptystów we Wrocławiu p. Polsce, skarga nr 32045/10, wyrok z dnia 5 kwietnia 2018 r.** - naruszenie art. 6 ust. 1 Konwencji w związku przewlekłością postępowania administracyjnego i sądowno-administracyjnego w sprawie dotyczącej roszczeń skarżącego do nieruchomości.
- 7) **Bistieva i inni p. Polsce, skarga nr 75157/14, wyrok z dnia 10 kwietnia 2018 r.** - naruszenie art. 8 Konwencji z uwagi na umieszczenie skarżącej, cudzoziemki pochodzenia czeczeńskiego, wraz z małoletnimi dziećmi w zamkniętym ośrodku dla cudzoziemców bez rozważenia możliwości zastosowania środków alternatywnych wobec detencji oraz długi czas pobytu w ośrodku.

- 8) **Chim i Przywieczerski p. Polsce, skargi nr 36661/07 i 38433/07, wyrok z dnia 12 kwietnia 2018 r.** - naruszenie art. 6 ust. 1 Konwencji z uwagi na nieprawidłowości w wyznaczeniu sędziego prowadzącego sprawę karną skarżących przed sądem krajowym dot. tzw. „afery FOZZ”.
- 9) **Sępczyński p. Polsce, skarga nr 78352/14, wyrok z dnia 26 kwietnia 2018 r.** - naruszenie art. 3 Konwencji w związku z nieprawidłową opieką medyczną w jednostce penitencjarnej wobec skarżącego - przepisy prawa zostały zmienione w związku z wykonywaniem grupy *Kaprykowski p. Polsce*, konieczność stosowania ich zgodnie ze standardami Konwencji i orzecznictwa ETPCz; naruszenie art. 1 Protokołu nr 1 do Konwencji w związku z zasądzeniem od skarżącego kosztów sądowych w wysokości niemalże równej kwocie przyznanego mu zadośćuczynieni.
- 10) **Zieliński p. Polsce, skarga nr 43924/12, wyrok z dnia 5 lipca 2018 r.** - naruszenie art. 5 ust. 3 Konwencji w związku z przewlekłym stosowaniem tymczasowego aresztowania wobec skarżącego - przepisy prawa zostały zmienione w związku z wykonywaniem grupy wyroków *Trzaska p. Polsce*, konieczność ich stosowania zgodnie ze standardami Konwencji i orzecznictwa ETPCz.
- 11) **Oleksiak p. Polsce, skarga nr 47580/12, wyrok z dnia 12 lipca 2018 r.** - naruszenie art. 3 Konwencji w związku niewłaściwymi warunkami w miejscu osadzenia skarżącego, tj. przeludnieniem - konieczne jest właściwe stosowanie przepisów krajowych zgodnie ze standardami Konwencji i orzecznictwa ETPCz.
- 12) **Wołosowicz p. Polsce, skarga nr 11757/15, wyrok z dnia 12 lipca 2018 r.** - naruszenie art. 3 Konwencji w związku niewłaściwymi warunkami w miejscu osadzenia skarżącego, tj. przeludnieniem - konieczne jest właściwe stosowanie przepisów krajowych zgodnie ze standardami Konwencji i orzecznictwa ETPCz.
- 13) **Zagalski p. Polsce, skarga nr 52683/15, wyrok z dnia 19 lipca 2018 r.** - naruszenie art. 5 ust. 3 Konwencji w związku z przewlekłym stosowaniem tymczasowego aresztowania wobec skarżącego - przepisy prawa zostały zmienione w związku z wykonywaniem grupy wyroków *Trzaska p. Polsce*, konieczność ich stosowania zgodnie ze standardami Konwencji i orzecznictwa ETPCz.
- 14) **Parol p. Polsce, skarga 65379/13, wyrok z dnia 11 października 2018 r.** - naruszenie art. 6 ust. 1 Konwencji z uwagi na to, że sądy krajowe nie wywiązały się z obowiązku zagwarantowania skarżącemu dostępu do sądu odwoławczego poprzez odrzucenie jego odwołania od wyroku sądu I instancji z powodu braków formalnych (brak dostarczenia odpisów apelacji), konieczne jest właściwe stosowanie przepisów krajowych zgodnie ze standardami Konwencji i orzecznictwa ETPCz.
- 15) **Burza p. Polsce, skarga nr 15333/16, wyrok z dnia 18 października 2018 r.** - naruszenie art. 5 ust. 3 Konwencji w związku z przewlekłym stosowaniem tymczasowego aresztowania wobec skarżącego - przepisy prawa zostały zmienione w związku z wykonywaniem grupy wyroków *Trzaska p. Polsce*, konieczność ich stosowania zgodnie ze standardami Konwencji i orzecznictwa ETPCz.
- 16) **Walasek p. Polsce, skarga nr 33946/15, wyrok z dnia 18 października 2018 r.** - naruszenie art. 3 Konwencji w związku niewłaściwymi warunkami w miejscu osadzenia skarżącego, tj. przeludnieniem - konieczne jest właściwe stosowanie przepisów krajowych zgodnie ze standardami Konwencji i orzecznictwa ETPCz.
- 17) **Jurasz p. Polsce, skarga nr 48327/09, wyrok z dnia 22 listopada 2018 r.** - naruszenie art. 3 Konwencji w aspekcie proceduralnym w związku z przewlekłym i nieefektywnym postępowaniem w sprawie stosowania przemocy wobec skarżącego przez straż miejską

podczas jego zatrzymania i umieszczenia w izbie wytrzeźwień w 2008 r. - konieczne jest właściwe stosowanie przepisów krajowych zgodne ze standardami Konwencji i orzecznictwa ETPCz.

- 18) ***Witkowski p. Polsce, skarga nr 21497/14, wyrok z dnia 13 grudnia 2018 r.*** - naruszenie art. 6 ust. 1 Konwencji z uwagi na interpretację przez sądy krajowe przepisów k.p.k. dotyczących terminu na wniesienie wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku w sposób uniemożliwiający skarżącemu wniesienie apelacji i rozpatrzenia jego sprawy przez sąd wyższej instancji - konieczne jest właściwe stosowanie przepisów krajowych zgodne ze standardami Konwencji i orzecznictwa ETPCz.
- 19) ***Wcisło i Cabaj p. Polsce, skargi nr 49725/11 i 79950/13, wyrok z dnia 8 listopada 2018 r.*** - naruszenie art. 6 ust. 1 Konwencji w związku przewlekłością postępowania administracyjnego i sądowno-administracyjnego oraz art. 1 Prot. Nr 1 do Konwencji - prawo do poszanowania własności.
- 20) ***Bukowski i inni p. Polsce, skarga nr 47395/09, wyrok z dnia 6 grudnia 2018 r.*** - naruszenie art. 6 ust. 1 Konwencji w związku przewlekłością postępowania administracyjnego i sądowno-administracyjnego.

IV. Wykaz spraw zawisłych w wykonywaniu przed Komitetem Ministrów RE według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r., wraz z informacją o przyczynie stwierdzonego naruszenia (tylko sprawy zakończone wyrokiem, bez ugód)

Na koniec 2018 r. Komitet Ministrów RE nadzorował wykonanie 100 spraw przeciwko Polsce, w tym 69 spraw zakończonych wyrokiem Trybunału oraz 31 spraw zakończonych wydaniem decyzji zatwierdzającej ugodę między stronami. Poniższy wykaz zawiera tabelaryczne zestawienie 69 wyroków nadzorowanych przez Komitet Ministrów RE, wraz z informacją o przyczynie stwierdzonego przez Trybunał naruszenia.

Lp.	Sprawa	Numer skargi	Wyrok	Wyrok ostateczny	Naruszenie (art. Konwencji)	Naruszenie (opis)
1.	ABU ZUBAYDAH (HUSAYN)	7511/13	24.07.2014	16.02.2015	3, 5, 6 ust. 1, 8, 13, 13+3, 13+5, 13+8, 38	Naruszenia dot. tortur, nieludzkiego lub poniżającego traktowania i tajnego przetrzymywania przez CIA na terytorium Polski skarżących, podejrzanych przez USA o terroryzm; w przypadku Al Nashiri –naruszenie także prawa do życia przez groźbę zasądzenia przez USA kary śmierci
2.	AL NASHIRI	28761/11	24.07.2014	16.02.2015	jw. oraz 2, 2+P6-1, P6-1	
3.	APANASEWICZ	6854/07	03.05.2011	03.08.2011	6 ust. 1, 8	Przewlekłość postępowania administracyjnego; naruszenia prawa do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego (immisje)
4.	BAK	7870/04	16.01.2007	16.04.2007	6 ust. 1	Przewlekłość postępowania karnego oraz brak skutecznego środka odwoławczego
5.	BELLER	51837/99	01.02.2005	06.06.2005	6 ust. 1	Przewlekłość postępowania administracyjnego oraz brak skutecznego środka odwoławczego
6.	BISTIEVA i inni	75157/14	10.04.2018	10.07.2018	8	Naruszenie prawa do poszanowania życia rodzinnego z powodu umieszczenia skarżącej wraz z małoletnimi dziećmi w zamkniętym ośrodku dla cudzoziemców bez rozważenia możliwości zastosowania środków alternatywnych wobec detencji oraz z powodu długości pobytu w ośrodku
7.	BUGAJNY i inni	22531/05	06.11.2007	01.03.2010	P1-1	Naruszenie prawa do poszanowania mienia (odmowa wywłaszczenia nieruchomości przeznaczonej pod drogę publiczną)
8.	BUKOWSKI i inni	47395/09	06.12.2018	06.12.2018	6 ust. 1	Przewlekłość postępowania administracyjnego
9.	BURŻA	15333/16	18.10.2018	18.10.2018	5 ust. 3	Przewlekłość tymczasowego aresztu
10.	CHIM i PRZYWIECZERWSKI	36661/07	12.04.2018	12.07.2018	6 ust. 1	Naruszenie wymogu sądu ustanowionego ustawą z uwagi na nieprawidłowości w wyznaczeniu sędziego prowadzącego sprawę skarżących
11.	KOŚCIÓŁ CHRZEŚCIJAN BAPTYSTÓW WE WROCŁAWIU	32045/10	05.04.2018	05.07.2018	6 ust. 1	Przewlekłość postępowania administracyjnego
12.	CZAJKOWSKA i inni	16651/05	13.07.2010	13.10.2010	6 ust. 1	Przewlekłość postępowania administracyjnego
13.	DEJNEK	9635/13	01.06.2017	01.09.2017	8	Naruszenie prawa do poszanowania życia prywatnego z uwagi na nieuzasadnione kontrole osobiste osadzonych
14.	FRASIK	22933/02	05.01.2010	05.04.2010	5 ust. 4, 12, 13	Odmowa wyrażenia zgody na zawarcie związku małżeńskiego w trakcie pobytu w areszcie
15.	G.N.	2171/14	19.07.2016	19.10.2016	8	Nadmierny czas trwania postępowania o wydanie dziecka prowadzonego na podstawie Konwencji o cywilnych aspektach uprowadzenia dziecka za granicę

16.	GIERMEK i inni	6669/03	15.09.2009	15.12.2009	6 ust. 1	Przewlekłość postępowania administracyjnego
17.	GRABIŃSKI	43702/02	17.10.2006	17.01.2007	6 ust. 1	Przewlekłość postępowania administracyjnego
18.	GRABOWSKI	57722/12	30.06.2015	30.09.2015	5 ust. 1d, 5 ust. 4	Pozbawienie wolności osoby nieletniej w ramach postępowania poprawczego bez właściwego postanowienia sądu
19.	GRACKI	14224/05	29.01.2008	29.04.2008	5 ust. 3	Przewlekłość tymczasowego aresztu
20.	ISKRZYCCY	9261/02	14.09.2010	14.12.2010	6 ust. 1	Przewlekłość postępowania administracyjnego
21.	JUCHA i ŻAK	19127/06	23.10.2012	23.01.2013	10	Naruszenie prawa do swobody wypowiedzi (postępowanie karne)
22.	K.J.	30813/14	01.03.2016	01.06.2016	8	Nadmierny czas trwania postępowania o wydanie dziecka prowadzonego na podstawie Konwencji o cywilnych aspektach uprowadzenia dziecka za granicę
23.	KĄCKI	10947/11	04.07.2017	04.10.2017	10	Naruszenie prawa do swobody wypowiedzi (postępowanie karne)
24.	KARASIŃSKA	13771/02	06.10.2009	06.01.2010	6 ust. 1	Przewlekłość postępowania administracyjnego
25.	KLIBISZ	2235/02	04.10.2016	04.01.2017	3	Nieludzkie lub poniżające traktowanie w zw. ze stosowaniem reżimu więźnia „niebezpiecznego”
26.	KONIUSZEWSKI	619/12	14.06.2016	14.09.2016	10	Naruszenie prawa do swobody wypowiedzi (postępowanie karne)
27.	KORZENIAK	56134/08	10.01.2017	10.04.2017	6 ust. 1	Naruszenie prawa do rzetelnego postępowania z uwagi na skład sądu
28.	KUCHTA	58683/08	23.01.2018	23.04.2018	6 ust. 1, 6 ust. 3d	Niemożliwość przesłuchania świadka, którego zeznania były podstawą dla skazania skarżącego
29.	KURKOWSKI	36228/06	09.04.2013	09.07.2013	8	Pozbawienie możliwości kontaktów z rodziną w czasie pozbawienia wolności
30.	KURŁOWICZ	41029/06	22.06.2010	22.09.2010	10	Naruszenie prawa do swobody wypowiedzi (postępowanie karne)
31.	LEWANDOWSKA-MALEC	39660/07	18.09.2012	18.12.2012	10	Naruszenie prawa do swobody wypowiedzi (postępowanie karne)
32.	MARIUSZ LEWANDOWSKI	66484/09	03.07.2012	03.10.2012	6 ust. 1	Naruszenie prawa do rzetelnego postępowania z uwagi na skład sądu
33.	LORENC	28604/03	15.09.2009	15.12.2009	6 ust. 1	Przewlekłość postępowania administracyjnego
34.	MARIAN MACIEJEWSKI	34447/05	13.01.2015	13.04.2015	10	Naruszenie prawa do swobody wypowiedzi (postępowanie karne)
35.	M.C.	23692/09	03.03.2015	03.06.2015	3	Brak zapobieżenia złemu traktowaniu skarżącego przez współosadzonych; brak skutecznego śledztwa
36.	MAJEWSKI	52690/99	11.10.2005	11.01.2006	6 ust. 1	Przewlekłość postępowania cywilnego oraz brak skutecznego środka odwoławczego
37.	MALEC	28623/12	28.06.2016	28.09.2016	8	Nadmierny czas trwania postępowań ws. wyegzekwowania kontaktów z dzieckiem
38.	MAŁEK	9919/11	11.01.2018	11.01.2018	6 ust. 2	Naruszenie zasady domniemania niewinności
39.	MIERZEJEWSKI	9916/13	04.11.2014	04.11.2014	5 ust. 3	Przewlekłość tymczasowego aresztu
40.	MILKA	14322/12	15.09.2015	15.12.2015	8	Naruszenie prawa do poszanowania życia prywatnego z uwagi na

						nieuzasadnione kontrole osobiste osadzonych
41.	KACPER NOWAKOWSKI	32407/13	10.01.2017	10.04.2017	8	Niedostateczne zbadanie dostępnych sposobów ułatwienia poszerzenia zakresu kontaktów skarżącego (osoby głuchoniemej) z dzieckiem
42.	OLEKSA	47580/13	12.07.2018	12.07.2018	3	Nieadekwatne warunki w więzieniu
43.	OLLER KAMIŃSKA	28481/12	18.01.2018	18.04.2018	8	Nadmierny czas trwania postępowań o wydanie dziecka prowadzonych na podstawie Konwencji o cywilnych aspektach uprowadzenia dziecka za granicę oraz rozporządzenia Bruksela II bis
44.	P. i S.	57375/08	30.10.2012	30.01.2013	3, 5 ust. 1d, 8	Naruszenie art. 3 przez sposób potraktowania pierwszej skarżącej (osoby małoletniej); niezgodne z prawem pozbawienie wolności pierwszej skarżącej w pogotowiu opiekuńczym; brak dostępu do informacji nt. warunków dostępu legalnej aborcji; bezprawne ujawnienie danych osobowych skarżących
45.	PABJAN	24706/05	02.06.2009	02.09.2009	6 ust. 1	Przewlekłość postępowania administracyjnego
46.	PALIGA i ADAMKOWICZ	23856/05	14.04.2009	14.07.2009	6 ust. 1	Przewlekłość postępowania administracyjnego
47.	MIKOŁAJ PIOTROWSKI	15910/08	12.10.2010	12.10.2010	6 ust. 1	Przewlekłość postępowania administracyjnego
48.	POTOCKA	1415/11	25.09.2012	25.09.2012	6 ust. 1	Przewlekłość postępowania administracyjnego
49.	POTOMSKA i POTOMSKI	33949/05	29.03.2011	15.09.2011	P1-1	Naruszenie prawa do poszanowania mienia (brak możliwości uzyskania wywłaszczenia za odpowiednim odszkodowaniem nieruchomości wpisanej na listę zabytków)
50.	PRĄDZYŃSKA-POZDNIAKOW	20982/07	07.07.2009	07.10.2009	6 ust. 1	Przewlekłość postępowania administracyjnego
51.	PUGZLYS	446/10	14.06.2016	14.09.2016	3	Nieludzkie lub poniżające traktowanie w zw. ze stosowaniem reżimu więźnia „niebezpiecznego” oraz umieszczenie w metalowej klatce podczas procesu
52.	R.R.	27617/04	26.05.2011	28.11.2011	3, 8	Brak dostępu w odpowiednim czasie do badań prenatalnych
53.	RADOSZEWSKA-ZAKOŚCIELNA	858/08	20.10.2009	20.01.2010	6 ust. 1	Przewlekłość postępowania administracyjnego
54.	RUTKOWSKI i inni	72287/10	07.07.2015	07.10.2015	6 ust. 1, 13	Przewlekłość postępowania cywilnego/karnego oraz brak skutecznego środka odwoławczego
55.	SĘPCZYŃSKI	78352/14	26.04.2018	26.04.2018	3, P1-1	Nieprawidłowa opieka medyczna w areszcie prowadząca do pogorszenia, stanu zdrowia skarżącego; naruszenie prawa do poszanowania mienia z powodu zasądzenia kosztów sądowych w wysokości niemalże równej kwocie przyznanego skarżącemu zadośćuczynienia w procesie o ochronę dóbr osobistych

56.	SIEMASZKO	60975/08	13.09.2016	06.03.2017	P1-1	Naruszenie prawa do poszanowania mienia (obowiązek umieszczania przez osadzonych swoich środków z funduszu akumulacyjnego, przeznaczonych do wypłaty w momencie zwolnienia z więzienia, na niskooprocentowanej książeczce oszczędnościowej)
57.	SIERMIŃSKI	53339/09	02.12.2014	02.03.2015	6 ust. 1	Przewlekłość postępowania administracyjnego
58.	SOBIECCY	32594/03	19.01.2010	19.04.2010	6 ust. 1	Przewlekłość postępowania administracyjnego
59.	SOLSKA i RYBICKA	30491/17	20.09.2018	20.12.2018	8	Naruszenie prawa do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego z uwagi na brak możliwości zaskarżenia decyzji prokuratury w przedmiocie ekshumacji ciał mężów skarżących mimo ich sprzeciwu
60.	STASIK	21823/12	06.10.2015	06.01.2016	6 ust. 1, 8	Nadmierna długość postępowań ws. wyegzekwowania kontaktów z dzieckiem
61.	SZAFRAŃSKI	17249/12	15.12.2015	15.03.2016	8	Nieadekwatne warunki w więzieniu (warunki sanitarne)
62.	TYMIENIECKI	33744/06	07.07.2009	07.10.2009	6 ust. 1	Przewlekłość postępowania administracyjnego
63.	TYSIĄC	5410/03	20.03.2007	24.09.2007	8	Brak odpowiednich ram proceduralnych gwarantujących dostęp do świadczeń medycznych (legalnego zabiegu aborcji)
64.	WALASEK	33946/15	18.10.2018	18.10.2018	3	Nieadekwatne warunki w więzieniu
65.	WIZERKANIUK	18990/05	05.07.2011	05.10.2011	10	Naruszenie prawa do swobody wypowiedzi (postępowanie karne – autoryzacja)
66.	WOŁOSOWICZ	11757/15	12.07.2018	12.07.2018	3	Nieadekwatne warunki w więzieniu
67.	ZAGALSKI	64972/01	12.05.2009	12.08.2009	5 ust. 3	Przewlekłość tymczasowego aresztu
68.	ZIELIŃSKI	43924/12	05.07.2018	05.07.2018	5 ust. 3	Przewlekłość tymczasowego aresztu
69.	ŻUK	48286/11	06.10.2015	06.01.2016	6 ust. 1, P1-1	Długotrwałe niewykonywanie decyzji administracyjnej